

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ**

**THE STUDENT'S VIEWS ON THE PROFILE OF THE
MODERN TEACHER**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΜΠΟΥΖΟΥΚΑ ΜΑΡΙΑ ΙΩΑΝΝΑ

ΑΕΜ: 2818

**ΕΠΟΠΤΡΙΑ: ΚΩΤΣΑΛΙΔΟΥ ΕΥΔΟΞΙΑ, ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΑΣΚΗΣΗ**

**Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΡΙΑ: ΚΑΛΕΡΑΝΤΕ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ,
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

ΦΛΩΡΙΝΑ, ΜΑΙΟΣ 2018

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
Abstract	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	6
1.1 Αποσαφήνιση του όρου εκπαίδευση.....	6
1.2 Η εκπαίδευση από την μεταπολεμική περίοδο (Ιστορική αναδρομή)	7
1.3 Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας.....	8
1.4 Αποσαφήνιση του όρου εκπαιδευτικός.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	14
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ(ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1999).....	14
2.1 Αναλυτικά Προγράμματα.....	14
2.2 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης ..	15
2.3 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα του Δημοτικού	17
2.4 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	23
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΟ ΔΕΠΠΣ	23
3.1 Διαθετικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών.....	23
3.2 Ρόλος Νηπιαγωγού στο ΔΕΠΠΣ	24
3.3 Ρόλος του Δασκάλου στο ΔΕΠΠΣ	27
3.4 Ρόλος του Καθηγητή στο ΔΕΠΠΣ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	30
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο	31
ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	31
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	35

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η έννοια της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες καθώς και ο ρόλος και η σημασία του εκπαιδευτικού. Γίνεται βιβλιογραφική αναφορά με σκοπό να αποσαφηνιστεί ο ορισμός τους. Πραγματοποιείται ιστορική αναδρομή από τη μεταπολεμική περίοδο μέχρι σήμερα με κέντρο βάρους τις χρονολογίες 1950, 1964, 1967, 1974. Αυτή με τη σειρά της επικεντρώνεται στις κυριότερες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις. Στη συνέχεια γίνεται μια τυπική αναφορά στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας και ορίζεται ο όρος του εκπαιδευτικού. Αναλύεται ο τρόπος λειτουργίας των τριών βαθμίδων, οι στόχοι τους και το εύρος των ατόμων που μπορούν να εξυπηρετηθούν. Επιπροσθέτως, αναλύεται ο ρόλος του παιδαγωγού στα αναλυτικά προγράμματα σε κάθε σχολική βαθμίδα μέχρι το 1999. Έπειτα, εξετάζεται το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και αναφέρονται οι βασικές παιδαγωγικές αρχές του. Αυτές αφορούν την πρώτη σχολική περίοδο στη τυπική ανάπτυξη. Γίνεται λόγος για το ρόλο του νηπιαγωγού, δασκάλου και καθηγητή. Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε μοιράστηκαν 100 ερωτηματολόγια σε φοιτητές παιδαγωγικής σχολής. Ως στόχο είχε να απαντηθεί το εξής ερώτημα: << Ποιός ήταν ο καλύτερος και ο χειρότερος εκπαιδευτικός που συναντήσατε κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών σας χρόνων; >>. Από τα αποτελέσματα παρατηρήθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων αναφέρθηκε σε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (δημοτικό). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι αρνητικές και θετικές αναφορές ήταν ισόποσες. Τις λιγότερες αναφορές συγκέντρωσαν οι εκπαιδευτικοί της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Abstract

This project presents the concept of education at all levels as well as the role and importance of the teacher. Reference is made in order to clarify their definition. A historical retrospective from the post-war period to the present day is centered on the chronologies of 1950, 1964, 1967, 1974. It focuses on the main educational reforms. Then, a typical reference is made to the educational system of Greece and the term of the teacher is defined. It analyzes the way the three levels work, their goals and the

range of people who can be served. In addition, the teacher's role in the curriculum is analyzed in each grade by 1999. Therefore, the Cross-curricular Framework Program of Studies is examined and its basic pedagogical principles are discussed. These relate to the first school period in formal development. The role of kindergarten, teacher and teacher are being referred. In the survey, 100 questionnaires were distributed to students of a pedagogical faculty. The goal was to answer the following question: "Who was the best and worst teacher you met during your training period? >>. From the results it was observed that the majority of the respondents reported to Primary Education (primary) teachers. Notable is the fact that negative and positive reports were equal. The fewer reports were collected by higher education teachers.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία παρατίθεται βιβλιογραφικά η “έννοια” της εκπαίδευσης σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες καθώς και ο ρόλος και η σημασία του εκπαιδευτικού. Αναλύοντας την έννοια του ρόλου και του έργου που επιτελεί, παρατηρείται παράλληλα η σημασία, καθώς και η εξέλιξη της εκπαίδευσης στον ελλαδικό χώρο. Επιπλέον, γίνεται αποσαφήνιση του όρου «εκπαιδευτικός» και κατ’ επέκταση της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες. Ταυτόχρονα αναλύεται και προσδιορίζεται ο ρόλος του βιβλιογραφικά. Γίνεται αναφορά στο ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων και στο ρόλο του μέσα σε αυτό. Έπειτα, στο ερευνητικό κομμάτι παρουσιάζονται οι απόψεις των φοιτητών για τον ιδανικό εκπαιδευτικό με απώτερο σκοπό τη σύγκριση του θεωρητικού και ερευνητικού πλαισίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Αποσαφήνιση του όρου εκπαίδευση

Ξεκινώντας την έρευνα στο πεδίο της εκπαίδευσης, οφείλουμε να παραθέσουμε τους ορισμούς που έχει δώσει ο Μπαμπινιώτης. Εκπαίδευση (η) [1825] {-ης κ. -εύσεως | χωρ. πληθ.} είναι 1. η συστηματική διαδικασία μετάδοσης γνώσεων και ανάπτυξης δεξιοτήτων σχετικά με συγκεκριμένο αντικείμενο και 2. (α) ο θεσμός που αποσκοπεί στη συστηματική διδασκαλία μαθητών και σπουδαστών, στην ανάπτυξη των πνευματικών, σωματικών και ηθικών ικανοτήτων του ανθρώπου μέσα από ειδικά ιδρύματα(σχολεία) και συγκεκριμένες μεθόδους και (β) ο θεσμός στον οποίο υπάγονται κάθε είδους εκπαιδευτικά ιδρύματα. Με την διαδικασία της εκπαίδευσης αποκτώνται συγκεκριμένες γνώσεις, αναπτύσσονται δεξιότητες και ικανότητες και διαμορφώνονται αξίες. Η λέξη εκπαίδευση προέρχεται από το αρχαίο ρήμα «εκπαιδεύω» που σημαίνει ανατρέφω από την παιδική ηλικία, μορφώνω ,διαπαιδαγωγώ. Η διαδικασία της εκπαίδευσης βασίζεται σε ένα ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα (ΔΕΠΠΣ, ΑΠΣ) που γίνεται με ειδικές μεθόδους και συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους σε ένα οριοθετημένο χρονικά πλαίσιο.

Έχουν δοθεί αρκετοί ορισμοί για την έννοια της από σπουδαίους παιδαγωγούς. Σύμφωνα με τον Ντυρκέμ, η εκπαίδευση ορίζεται ως η δράση που κατευθύνεται από τις γενιές των ενηλίκων στις γενιές εκείνες που δεν είναι ακόμα αρκετά ώριμες για την κοινωνική ζωή. Αυτό συνεπάγεται την εμπειρία που προσφέρει η γνώση στις γενιές των ενηλίκων. Σύμφωνα με τον Πιαζέ, «Η εκπαίδευση συνίσταται στη διαμόρφωση δημιουργών, ακόμη κι αν δεν υπάρξουν πολλοί, ακόμη κι αν οι δημιουργίες του ενός είναι μικρότερες του άλλου. Χρειάζεται η διαμόρφωση εφευρετών, ανακαινιστών, όχι κομορμιστών». Η εκπαίδευση για τον Πιαζε έχει την ιδιότητα να διαμορφώνει προσωπικότητες που μπορούν να μεγαλοουργήσουν. Παρ' όλα αυτά, η έννοια της εκπαίδευσης είναι αρκετά σύνθετη και εξαρτάται από κοινωνικούς, ιστορικούς και πολιτισμικούς παράγοντες. Αυτό σημαίνει πως σε κάθε κοινωνία διαμορφώνεται διαφορετικά και προσαρμόζεται στα δεδομένα της.

Η εκπαίδευση είναι μια θεσμοθετημένη μορφή παιδείας που παρέχεται από την πολιτεία με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση και αποτελεί βασικό παράγοντα στην κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου καθώς του μαθαίνει να συνυπάρχει με άλλους αλλά και να εντάσσεται στο κοινωνικό σύνολο. Μέσω αυτής, μεταδίδονται κοινές αξίες και πρότυπα συμπεριφοράς τα οποία έχουν άμεση επίδραση από τα κοινωνικά δρώμενα και αποτελούν έκφραση των στόχων που έχει θέσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα. Παρέχεται κυρίως στους χώρους του σχολείου και διαρκεί συγκεκριμένο χρόνο, καλύπτοντας την παιδική και εφηβική περίοδο του ατόμου. Προτού γίνει αναφορά στην τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης, θα αναφερθούμε στις κυριότερες μεταρρυθμίσεις που συνέβησαν κατά την μεταπολεμική περίοδο.

1.2 Η εκπαίδευση από την μεταπολεμική περίοδο (Ιστορική αναδρομή)

Τη δεκαετία του 1950, το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελούνταν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια από το Δημοτικό, όπου ήταν εξαετούς φοίτησης και υποχρεωτικό και το Γυμνάσιο, που ήταν προσανατολισμένο στις ανθρωπιστικές σπουδές. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υπήρχαν τα Πανεπιστήμια και ορισμένες τριτοβάθμιες σχολές γενικής εκπαίδευσης (πχ Παιδαγωγικές Ακαδημίες, Ακαδημίες Φυσικής Αγωγής κλπ). Προς το τέλος της δεκαετίας, οι μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν είχαν σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας. Η δευτεροβάθμια χωρίστηκε σε 2 στάδια. Το πρώτο είναι 3 χρόνια και θεωρείται το κατώτερο, με έμφαση στην γενική και ανθρωπιστική παιδεία ενώ το δεύτερο, που είναι και αυτό 3 χρόνια, χωρίζεται σε διαφορετικούς τύπους, οι κυριότεροι εκ των οποίων είναι το πρακτικό (επιστημονικό) και το κλασικό (φιλολογικό/λογοτεχνικό). Βασικός σκοπός της είναι η προετοιμασία εισαγωγής στο Πανεπιστήμιο. Τέλος, το Υπουργείο Παιδείας δημιουργεί ένα σύστημα τεχνικών – επαγγελματικών σχολείων που κάλυπτε και την ανώτερη και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η μεγάλη μεταρρύθμιση του 1964, που ουσιαστικά αφορούσε την ανάπτυξη των παραπάνω προσπαθειών, έφερε την επέκταση της δωρεάν παιδείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την κατάργηση των εξετάσεων για τη δευτεροβάθμια. Βασικές αλλαγές έγιναν και στο σύστημα εξετάσεων που αφορούσαν την εισαγωγή

στο πανεπιστήμιο, με ένα σύστημα ενιαίων γενικών εξετάσεων που αντικατέστησε τις ξεχωριστές εξετάσεις σε κάθε σχολείο. Οι πολλαπλοί τύποι σχολείων γενικής εκπαίδευσης μετατράπηκαν σε δύο ξεχωριστά σχολεία, το μη επιλεκτικό Γυμνάσιο (κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) που υπάρχει μέχρι και σήμερα, και το Λύκειο (ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) που πλέον ενσωματώνει τις πρακτικές και κλασικές κατευθύνσεις. Η δημοτική αντικατέστησε την καθαρεύουσα ως μέσο διδασκαλίας και ξεκίνησε η διδασκαλία της κλασικής ελληνικής λογοτεχνίας στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στη νέα ελληνική γλώσσα μαζί με τη συστηματική μελέτη αρχαίων ελληνικών κειμένων στο λύκειο.

Κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής χούντας το 1967, όλα αυτά τα μέτρα σχεδόν αναιρέθηκαν. Τα μέτρα για τη γλώσσα καταργήθηκαν και υπήρξε νομοθετική ίδρυση νέων ιδρυμάτων ανώτερης τεχνικής – επαγγελματικής εκπαίδευσης για την κάλυψη αναγκών για τεχνικούς ανωτέρου επιπέδου + (κυματοθραύστης). Μέχρι το 1964 ιδρύθηκαν 5 κέντρα (KATEE).

Το 1974 έγινε επαναφορά του δημοκρατικού πολιτεύματος με αποτέλεσμα τη θέσπιση εκπαιδευτικής νομοθεσίας που επανέφερε τις περισσότερες μεταρρυθμίσεις του 1964. Για να πραγματοποιηθεί η αναδιοργάνωση της δευτεροβάθμιας γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, έγινε παράταση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης από έξι σε εννιά χρόνια και καθιερώθηκε το γυμνάσιο (κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) ως κοινό σχολείο γενικής εκπαίδευσης (τάξεις 7^η έως 9^η). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κατάργηση των επαγγελματικών σχολών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των εισαγωγικών εξετάσεων από το δημοτικό στο γυμνάσιο. Επιπροσθέτως, αναδιοργανώθηκε η μεταυποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε δυο ισότιμα λύκεια, το Γενικό Λύκειο και το Τεχνικό – Επαγγελματικό. Από το Γενικό γίνεται εισαγωγή σε όλα τα ιδρύματα της ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης μετά από εξετάσεις και από το Τεχνικό – Επαγγελματικό, γίνεται εισαγωγή μόνο σε ιδρύματα ανώτερης.

1.3 Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας αποτελείται από 3 βαθμίδες: πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια, εκ των οποίων υποχρεωτικές είναι η πρωτοβάθμια και ένα κομμάτι της δευτεροβάθμιας.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση συντελείται από το Νηπιαγωγείο που αποτελεί την προσχολική εκπαίδευση και το δημοτικό που αποτελεί τον πρώτο κύκλο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η φοίτηση διαρκεί 2 χρόνια για παιδιά ηλικίας 4-6 (προνήπια – νήπια) και το ωράριο είναι 8:00 – 13:00. Υπάρχει και το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο που έχει διευρυμένο ωράριο δημιουργικής απασχόλησης και λειτουργεί 8:00 – 16:00. Τα Ειδικά Νηπιαγωγεία εξυπηρετούν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Σε γενικό πλαίσιο, το Νηπιαγωγείο, αποτελεί στάδιο προετοιμασίας για την ένταξη στο Δημοτικό σχολείο. Το νηπιαγωγείο υποστηρίζει και ενισχύει την εκπαιδευτική διαδικασία και τη διαδικασία κοινωνικοποίησης. Επιδιώκει την ψυχοκινητική, κοινωνική, συναισθηματική, νοητική και ηθική ανάπτυξη των νηπίων σε ατομικό και πνευματικό επίπεδο. Επιπροσθέτως, ενισχύει την αισθητική καλλιέργεια, την πνευματική ανάπτυξη και τη συνολική ανάπτυξη κινητικών και πνευματικών δεξιοτήτων.

Το Δημοτικό Σχολείο αποτελεί τον 1^ο κύκλο υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Τα χρόνια φοίτησης σε αυτό είναι 6 και αφορά παιδιά ηλικίας 6 – 12. Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο έχει διευρυμένο ωράριο λειτουργίας και εμπλουτισμένο αναλυτικό πρόγραμμα με προτεραιότητα σε παιδιά εργαζομένων παιδιών. Υπάρχουν προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και αλλουδαπούς μαθητές. Για την αντιμετώπιση εκπαιδευτικών αναγκών ομάδων με κοινωνικές, πολιτισμικές ή θρησκευτικές ιδιαιτερότητες υπάρχουν τα Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Η διαδικασία προαγωγής από τάξη σε τάξη, σε όλα τα χρόνια φοίτησης του δημοτικού σχολείου, γίνεται χωρίς εξετάσεις με απαραίτητες προϋποθέσεις τη φοίτηση για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το μισό του διδακτικού έτους κι την ανταπόκριση στους όρους αξιολόγησης που αποδεικνύουν το βαθμό κατάκτησης των γνώσεων που αντιστοιχούν στην τάξη την οποία φοιτούν. Ο Τίτλος Σπουδών παραδίδεται με το πέρας κάθε διδακτικού έτους και στην ΣΤ' τάξη, με την έκδοσή του, γίνεται υπηρεσιακή διαβίβαση στο Γυμνάσιο της περιοχής. Το Δημοτικό Σχολείο έχει στόχο την ολόπλευρη, αρμονική και ισορροπημένη πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών για να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, ανεξάρτητα από το φύλο και την καταγωγή. Μέσα από το δημοτικό διαμορφώνεται και διευρύνεται η σχέση μεταξύ της δημιουργικής δραστηριότητας και της μελέτης αντικειμένων, καταστάσεων και φαινομένων και αναπτύσσονται μηχανισμοί που

ενισχύουν την αφομίωση της γνώσης. Γίνεται κατανόηση θεμελιωδώς εννοιών και βαθμιαία απόκτηση της ικανότητας για αναγωγή στην περιοχή της αφηρημένης σκέψης και ορθός χειρισμός του προφορικού και γραπτού λόγου.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει 2 κύκλους, τον υποχρεωτικό που είναι το Γυμνάσιο και τον μεταυποχρεωτικό που είναι το Λύκειο. Το Γυμνάσιο έχει 3 χρόνια φοίτησης και αφορά παιδιά ηλικίας 12 – 15. Υπάρχουν πολλά είδη γυμνασίων, τα Ημερήσια, τα Εσπερινά που αφορούν εργαζόμενους μαθητές άνω των 14, τα Μουσικά, τα Γυμνάσια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, τα Γυμνάσια με τμήμα Αθλητικής Διευκόλυνσης, κλπ. Μέσα από αυτά, παρέχεται ενισχυτική διδασκαλία για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες και αλλοδαπούς μαθητές. Για να υπάρχει αντιμετώπιση εκπαιδευτικών αναγκών με κοινωνικές, πολιτισμικές ή θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, από το 1996 δημιουργήθηκαν Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Για την κάλυψη των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών υπάρχουν Ειδικά Γυμνάσια και Τάξεις Ένταξης. Η προαγωγή από την μια τάξη στην άλλη γίνεται με προαγωγικές εξετάσεις που πραγματοποιούνται στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς, σε συνδυασμό με την καθημερινή προφορική εξέταση, τη συμμετοχή στη διδακτική – μαθησιακή διαδικασία, τις ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες και τις ωριαίες υποχρεωτικές γραπτές δοκιμασίες.

Οι στόχοι του Γυμνασίου είναι η καλλιέργεια γλωσσικής έκφρασης, η ομαλή ανάπτυξη του σώματος, η γνωριμία με διάφορες μορφές τέχνης, η διαμόρφωση αισθητικού κριτηρίου, η συνειδητοποίηση δυνατοτήτων, κλίσεων, δεξιοτήτων, ενδιαφερόντων και η προώθηση ολόπλευρης ανάπτυξης μαθητών με βάση τις δυνατότητες που έχουν στην ηλικία αυτή και τις απαιτήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν στη ζωή.

Το Λύκειο που αποτελεί τον μεταυποχρεωτικό κύκλο της εκπαίδευσης έχει 3 χρόνια φοίτησης και αποτελείται από 3 τάξεις. Το πρόγραμμα της Α' τάξης αποτελείται από μαθήματα Γενικής Παιδείας, τα οποία είναι κοινά για όλους τους μαθητές. Στη Β' τάξη γίνεται διαχωρισμός σε 3 κατευθύνσεις: Θεωρητική, Θετική και Τεχνολογική. Οι μαθητές είναι υποχρεωμένοι να επιλέξουν μία από αυτές ενώ ταυτόχρονα συνεχίζουν να παρακολουθούν ορισμένα μαθήματα Γενικής Παιδείας. Στην Γ' τάξη ισχύει το ίδιο με παραπάνω μαθήματα κατεύθυνσης και με σκοπό την προετοιμασία για τις Πανελλήνιες Εξετάσεις μετά το τέλος της χρονιάς. Μετά το πέρας των Πανελληνίων γίνονται ενδοσχολικές εξετάσεις για τα μαθήματα Γενικής

Παιδείας. Η μετάβαση από την Α' τάξη στην Β' και από την Β' στη Γ' γίνεται επίσης με ενδοσχολικές εξετάσεις.

Οι μαθητές με το Απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου έχουν τη δυνατότητα να μπουν στην αγορά εργασίας, να εισαχθούν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι) ή στα Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι) της χώρας με τη συμμετοχής τους στις Πανελλαδικές Εξετάσεις, και τέλος, έχουν τη δυνατότητα να εισαχθούν σε δημόσια ή ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ) και να αποκτήσουν Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης.

Εκτός από τα ημερήσια λειτουργούν και εσπερινά Ενιαία Λύκεια με τετραετή φοίτηση για τους εργαζόμενους νέους. Επίσης λειτουργούν Μουσικά Ενιαία Λύκεια, Εκκλησιαστικά Ενιαία Λύκεια, Ενιαία Λύκεια με Τμήμα Αθλητικής Διευκόλυνσης, Μειονοτικά Ενιαία Λύκεια και Ενιαία Λύκεια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, καθώς και Ενιαία Λύκεια Ειδικής Αγωγής και Τάξεις Ένταξης για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Μετά το Γυμνάσιο ή την Α' τάξη του Ενιαίου Λυκείου, οι μαθητές έχουν την επιλογή να φοιτήσουν σε Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ) αντί σε Γ.Ε.Λ. Η φοίτηση διαρκεί επίσης 3 χρόνια με την πρώτη χρονιά να έχει τα ίδια μαθήματα με το Ενιαίο ενώ οι επόμενες τάξεις χωρίζονται σε ειδικότητες. Μόλις οι μαθητές φτάσουν στην Γ' τάξη, έχοντας επιλέξει ειδικότητα, έχουν τη δυνατότητα να δώσουν πανελλήνιες σε 4 μαθήματα, 2 ειδικότητας και 2 γενικής παιδείας (Εκθεση και Μαθηματικά). Η διαφορά με το Ενιαίο είναι πως από το ΕΠΑ.Λ μπορούν να εισαχθούν μόνο σε Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι).

Στόχος του Λυκείου είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη των ικανοτήτων - δεξιοτήτων του μαθητή και η προετοιμασία του ώστε να αναλάβει υπεύθυνο ρόλο μέσα στη σύγχρονη κοινωνία.

Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση χωρίζεται σε Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα Πανεπιστήμια, και σε Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Πιο συγκεκριμένα, η Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση αποτελείται από τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνία, την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και όλα έχουν ως σκοπό την υψηλή θεωρητική και σφαιρική κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού δυναμικού της χώρας. Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν 20 Πανεπιστήμια, τα οποία αποτελούνται από Σχολές, οι

οποίες με τη σειρά τους διαιρούνται σε Τμήματα και αυτά σε αντίστοιχους Τομείς. Η φοίτηση διαρκεί από 4 έως 6 χρόνια (αναλόγως τη Σχολή) όπου το κάθε ακαδημαϊκό έτος διαιρείται σε 2 εξάμηνα, και η μετάβαση από το ένα στο άλλο γίνεται με εξετάσεις στο τέλος κάθε εξαμήνου.

Η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση ακολουθεί τους ίδιους κανόνες, απλά είναι προσανατολισμένη στην αφομοίωση και μεταφορά των δεδομένων της επιστήμης στην παραγωγή και έχει πιο εφαρμοσμένο χαρακτήρα. Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν 15 Τ.Ε.Ι. Συμβάλει στην αναπτυξιακή διαδικασία και στην πρόοδο της επιστήμης και της εφαρμοσμένης έρευνας.

Το Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π) αποτελεί τη βάση της ανοιχτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με βασικό στόχο να προσφέρει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε ένα ευρύ κοινό ενδιαφερόμενων ανεξάρτητα την ηλικία με βάση την αντίληψη ότι η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων.

Τέλος, η Ανώτερη Εκπαίδευση, αποτελείται από τις Ανώτερες Εκκλησιαστικές ΣΧολές, τις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, τις Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, τις Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης, τις Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και την Ανώτερη Σχολή Αστυφυλάκων.

1.4 Αποσαφήνιση του όρου εκπαιδευτικός

Αρωγός στην πραγμάτωση της εκπαίδευσης είναι ο ‘‘εκπαιδευτικός’’. Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη, εκπαιδευτικός, -ή, -ό [1837] είναι 1. αυτός που σχετίζεται με την εκπαίδευση ή τους εκπαιδευτικούς (δασκάλους και καθηγητές) και (ο/η)2. πρόσωπο που διδάσκει στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κυρ. ο δάσκαλος. Ο Καζατζάκης πιστεύει πως *«Ο ιδανικός δάσκαλος είναι εκείνος που γίνεται γέφυρα για να περάσει αντίπερα ο μαθητής του. Κι όταν πια του διευκολύνει το πέρασμα, αφήνεται χαρούμενα να γκρεμιστεί, ενθαρρύνοντας τον μαθητή του να φτιάξει δικές του γέφυρες.»*. .». τονίζει δηλαδή τη σημασία του δασκάλου, ο οποίος μεταλαμπαδεύει αρχές, γνώσεις και ιδανικά στους μαθητές και δημιουργεί τις βάσεις ώστε να αξιοποιήσουν έμπρακτα τα αγαθά αυτά. Η μετάδοση των γνώσεων του εκπαιδευτικού προς τον μαθητή πραγματοποιείται μέσω της εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα, ο δάσκαλος αναπτύσσει μεθοδευμένες διαδικασίες σε πλαίσιο

διαπροσωπικής επικοινωνίας με τους μαθητές του, προκειμένου να τους βοηθήσει να οικειοποιηθούν με αυτενεργό τρόπο τις σχολικές γνώσεις και να αναπτύξουν δεξιότητες, αξίες και στάσεις που κρίνονται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα αναγκαίες για την ολόπλευρη ανάπτυξη τους. Από την προσέγγιση του Ματσαγγουρα προκύπτει η ιδιότητα του εκπαιδευτικού, αφενός ως μεθοδικού σχεδιαστή της διδασκαλίας, αφετέρου ως αρωγού για τη μετάδοση γνώσεων και την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών. Ο Shavelson αναφέρει ότι ο εκπαιδευτικός καλείται να λάβει ορθολογιστικές αποφάσεις, με στόχο τη μεγιστοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ο εκπαιδευτικός, βασιζόμενος στην επιστημονική του ιδιότητα θα πρέπει να αποσκοπεί στην επίτευξη ουσιαστικής και αποτελεσματικής εκπαίδευσης.

‘Ο εκπαιδευτικός ως μέλος ενός οργανωμένου κοινωνικού συνόλου, όπως το σχολείο, υπόκειται σε συγκεκριμένες υποχρεώσεις και καλείται να διαδραματίσει τον ρόλο του μέσα σε συγκεκριμένο κοινωνικό-πολιτισμικό πλαίσιο, ακολουθώντας συγκεκριμένες απαιτήσεις και προσδοκίες των κοινωνικών ομάδων και φορέων που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με το σχολείο.¹ Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από την κατάλληλη υπευθυνότητα απέναντι στο χρέος που επιτελεί, καθώς διαδραματίζει καθοριστική σημασία στη διάπλαση χαρακτήρων και στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών. Θα πρέπει να αποτελεί ιδανικό πρότυπο, μεταλαμπαδεύοντας ηθικές αξίες και βοηθώντας τα παιδιά να καλλιεργηθούν πνευματικά.

---

¹ https://www.lemonia-boutskou.gr/data/pdf/ergasies_mou/rolos-ekpaideytikoy.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ(ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1999)

2.1 Αναλυτικά Προγράμματα

Πριν προχωρήσουμε στη διερεύνηση του ρόλου του Εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η διευκρίνιση του όρου και της σημασίας των αναλυτικών προγραμμάτων.

Ο Όρος « αναλυτικό πρόγραμμα» εμπεριέχει τις έννοιες πρόγραμμα και αναλυτικό. Το πρόγραμμα ενέχει την έννοια του σχεδιασμού και της εσωτερικής οργάνωσης, κάτι που συνεπάγεται την επιλογή θεματικής με στόχο την επίτευξη κάποιου σκοπού. Το αναλυτικό συνιστά το περιεχόμενο του Α. Π. Σ, τις οδηγίες δηλαδή και τις δραστηριότητες που αυτό προτείνει για την υλοποίηση των επιδιώξεων του.

Πιο συγκεκριμένα με την παραδοσιακή έννοια του όρου Αναλυτικό πρόγραμμα νοείται ένα διάγραμμα μαθημάτων που περιλαμβάνει τους γενικούς σκοπούς κάθε μαθήματος, την διδακτέα υλη και την χρονική διάρκεια της, ενώ παράλληλα προωθεί και άλλες δραστηριότητες για τους μαθητές. Σύμφωνα με μια ευρύτερη ερμηνεία, υποδηλώνει το σύνολο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και των μέσων που χρησιμοποιούνται, για να γίνει η μεταβίβαση του περιεχομένου των μαθημάτων στο μαθητή. Τα παραδοσιακά αναλυτικά προγράμματα έδιναν βαρύτητα στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες, ωστόσο έχει υιοθετηθεί σε πολλά κράτη ένα είδος προγράμματος, το οποίο συνδυάζει επίσημες και ανεπίσημες δραστηριότητες και εμπειρίες, διότι είναι εξίσου σημαντικές για την διανοητική καλλιέργεια και την ανάπτυξη του παιδιού, την κοινωνική του ανέλιξη και την συναισθηματική του ωρίμανση.

Οι σκοποί και οι επιδιώξεις των αναλυτικών προγραμμάτων αντικατοπτρίζουν τις επίσημες διατάξεις της πολιτείας, δηλαδή το ιδεολογικό-κοινωνικό- πολιτικό υπόβαθρο και τις κυρίαρχες αξίες και παραδόσεις της κάθε χώρας. Τα προγράμματα αυτά σηματοδοτούν και ορίζουν τόσο το περιεχόμενο της

διδασκαλίας και μάθησης) , όσο και τις ανατροφοδοτικές διαδικασίες(αξιολόγηση του αποτελέσματος διδασκαλίας και μάθησης). Τα αναλυτικά προγράμματα διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας και ταυτόχρονα κατατοπίζουν τον εκάστοτε εκπαιδευτικό για τις ανάγκες της διδακτικής πράξης. Το τι, δηλαδή, το πως και το ποτέ της διδασκαλίας του. Τα προγράμματα αυτά διαμορφώθηκαν στη σημερινή τους μορφή κυρίως από τον 18 αιώνα και μετά, με αποκορύφωμα το δεύτερο μισό του 19 και τις αρχές του 20 αιώνα.

2.2 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης

Μέσα από τους κανόνες των αναλυτικών προγραμμάτων αναφέρεται η σημαντικότητα του ρόλου που επιτελεί ο εκπαιδευτικός, καθώς πρέπει να μεταλαμπαδεύσει τη γνώση στους μαθητές. Τα αναλυτικά προγράμματα αφορούν όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, αρχής γενομένης της προσχολικής. Γενικά, ‘ο σκοπός του Νηπιαγωγείου είναι η διαπαιδαγώγηση, με την κατάλληλη και οργανωμένη παρέμβαση του-της νηπιαγωγού, μέσα σε ένα πλαίσιο αυτενεργείας και αυθόρμητης έκφρασης του παιδιού, με σκοπό να ανακαλύψει και να γνωρίσει τον κόσμο, να αναπτύξει τις αισθησιοκινητικές και ψυχοσωματικές του ικανότητες, να δημιουργήσει και να αναγνωρίσει συμβιωτικές σχέσεις συνύπαρξης και να κάνει τα πρώτα βήματα στην ανάπτυξη και την δημιουργία της κοινωνικής συνείδησης . Είναι η ανάπτυξη της επικοινωνιακής του ικανότητας με τα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου και με τους άλλους ανθρώπους’. (Κωνσταντίνα Τσιαντή, 07 Ιουνίου 2015). Στο νηπιαγωγείο δεν υπάρχει σταθερό πρόγραμμα, αντίθετα, χαρακτηρίζεται για την ελαστικότητα του, σεβόμενο την ατομικότητα, τη δραστηριότητα και την αυτοσυγκέντρωση του νηπίου.

Κατόπιν χρονολογικής αναδρομής στα αναλυτικά προγράμματα των τελευταίων χρόνων προκύπτει το συμπέρασμα ότι συστηματική αναφορά στο ρόλο που καλείται να εκπληρώσει συγκεκριμένα ο εκπαιδευτικός συντελείται στο Α.Π του 1980. Μέχρι τότε τα συμπεράσματα προέκυπταν έμμεσα από τον σκοπό του κάθε μαθήματος, ενώ δινόταν ιδιαίτερη έμφαση στο χρονοδιάγραμμα των εκπαιδευτικών ενοτήτων.

Η εφημερίδα της Κυβερνήσεως του 1980 αναφέρει χαρακτηριστικά' Ο ρόλος της νηπιαγωγού' είναι να κατευθύνει και να προωθεί τα νήπια στις δραστηριότητες και ενασχολήσεις τους, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και την ξεχωριστή προσωπικότητα κάθε νηπίου. Να χρησιμοποιεί το παιχνίδι σε όλες τις εκδηλώσεις του, ως μέσο ψυχαγωγίας, μαθήσεως και εκφράσεως της κινητικής δραστηριότητας των νηπίων. Να διαπαιδαγωγεί μέσα από το παιχνίδι κανόνων για την ανάπτυξη των κοινωνικών και διαπροσωπικών σχέσεων των νηπίων, να κεντρίζει τα ενδιαφέροντα τους και να παροτρύνει τα νήπια στην αυτενέργεια και την αυθόρμητη δημιουργική έκφραση. Να δημιουργεί ερεθισμούς για την καλλιέργεια και ανάπτυξη των πνευματικών ικανοτήτων τους και να τα παρακινεί να παρατηρούν με ενδιαφέρον το περιβάλλον τους, τη φύση, τα φαινόμενα της ,τα ζώα, τα φυτά, να κάνουν συλλογές και να αποκτούν εμπειρίες. Να προάγει τη γλωσσική τους εξέλιξη με ανάλογες δραστηριότητες μαθαίνοντας τα να συμμετέχουν σωστά στη συζήτηση. Να υποβοηθά στην ανάπτυξη της αισθητικής καλλιέργειας με τη μουσική(ακρόαση εκλεκτής μουσικής) , τη λογοτεχνία(ανάγνωση απλών ιστοριών, αξιόλογων παιδικών λογοτεχνικών κείμενων και ποιημάτων) και με τη ζωγραφική(παρουσίαση ζωγραφικών έργων). Να οργανώνει περιπάτους και επισκέψεις με εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό σκοπό. Να εμπνέει στα νήπια την αγάπη για τις παραδόσεις(κοινωνικές, θρησκευτικές), τα τοπικά έθιμα και τις εορτές , συμβάλλοντας στη διατήρηση και συνέχιση της πολιτισμικής φυσιογνωμίας του τόπου.

Το αναλυτικό πρόγραμμα του 1989 αναφέρεται εξίσου στο ρολό 'της νηπιαγωγού' προβλέποντας την αυθόρμητη ενασχόληση των νηπίων στις γωνίες δραστηριοτήτων χωρίς την άμεση εμπλοκή της εκπαιδευτικού. Αυτό σημαίνει ότι η νηπιαγωγός θα πρέπει να ενθαρρύνει την ενασχόληση των νηπίων στις γωνίες δραστηριοτήτων, χωρίς όμως να επισκιάζει την αυτοπραγμάτωσή τους. Ο ρόλος της νηπιαγωγού θα είναι έμμεσος. Έγκειται στο να κινητοποιεί τα νήπια στην ενασχόληση με δραστηριότητες που υπάγονται σε έναν ή περισσότερους τομείς ανάπτυξης προωθώντας την ελευθερία κινήσεων και συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του καθενός ξεχωριστά. Στο συγκεκριμένο αναλυτικό πρόγραμμα αναφέρεται για πρώτη φορά ότι η νηπιαγωγός θα πρέπει να αξιολογεί τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής πράξης. Θα πρέπει δηλαδή να επιβλέπει τις δραστηριότητες των νηπίων και να οδηγείται στα κατάλληλα συμπεράσματα, ανάλογα με τα δεδομένα της επιστήμης της.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από τα παραπάνω όσον αφορά το ρόλο του εκπαιδευτικού προσχολικής αγωγής στα αναλυτικά προγράμματα μέχρι το 1999 είναι πως θα πρέπει να ενθαρρύνει με δημιουργικό τρόπο την ολόπλευρη ανάπτυξη των νηπίων, χωρίς να εμποδίζει την αυτοδημιουργία τους, αξιολογώντας, ωστόσο, τα αποτελέσματα της.

2.3 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα του Δημοτικού

Σε αντίθεση με το Νηπιαγωγείο όπου η τήρηση των αναλυτικών προγραμμάτων μπορεί να είναι πιο ελαστική, αυτό δεν ισχύει στο Δημοτικό. Σκοπός του δημοτικού σχολείου είναι η πολύπλευρη πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών μέσα στα πλαίσια που ορίζει ο ευρύτερος σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ειδικότερα το δημοτικό σχολείο βοηθά τους μαθητές να χρησιμοποιούν ορθά το γραπτό και προφορικό λόγο, να εξοικειώνονται με ηθικές και ανθρωπιστικές αξίες, να καλλιεργούν το αισθητικό τους κριτήριο, να κατακτούν το περιεχόμενο βασικών εννοιών, να αφομοιώνουν τη γνώση και να αναπτύσσονται σωματικά, να διευρύνουν τη δημιουργική τους δραστηριότητα.

Όσον αφορά το ρόλο του εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα των δημοτικών, κατατοπιστικό παράδειγμα αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα του 1982. Στο πρόγραμμα αυτό επιδιώκεται η βαθμιαία εξοικείωση του μαθητή με ηθικές, θρησκευτικές, εθνικές, κοινωνικό-οικονομικές, πολιτικές, αισθητικές αξίες, η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και η βαθμιαία κοινωνικοποίηση του μαθητή. Όλα αυτά θα πρέπει να συντελεστούν σε 'ατμόσφαιρα ελευθερίας και προβληματισμού'. Η διευκρίνηση αυτή αφορά σαφέστατα το ρόλο του εκπαιδευτικού. Ο εκπαιδευτικός δηλαδή θα πρέπει εκτός από τη μετάδοση γνώσεων να αναπτύσσει επικοινωνιακή σχέση με τους μαθητές του, η οποία θα βασίζεται στο διάλογο και θα αποτελεί τον διάλογο όξυνσης της κριτικής σκέψης. Στις οδηγίες για τη μελέτη του περιβάλλοντος του αναλυτικού προγράμματος του 1982 αναφέρεται χαρακτηριστικά για το ρόλο του δάσκαλου ' διεγείρει τον προβληματισμό, υποβοηθά και καθοδηγεί τους μαθητές στο σχεδιασμό της μελέτης των προβλημάτων, συνεργάζεται και εξασφαλίζει τους όρους για την αποτελεσματική δραστηριοποίηση των παιδιών. Τελικά πρέπει να οδηγήσει το παιδί να μάθει «πως να μαθαίνει».' Η φράση αυτή υπερτονίζει τη σημασία του

εκπαιδευτικού, καθώς είναι αυτός όπου οδηγεί το μαθητή στην απόκτηση της γνώσης.

Στα πλαίσια της μελέτης του περιβάλλοντος εντάσσονται και οι 'Ευκαιριακές Ενότητες', οι οποίες παρέχουν στο δάσκαλο τη δυνατότητα να οργανώσει την εσωσχολική και εξωσχολική ζωή ώστε οι μαθητές να συλλάβουν με άμεσο και βιωματικό τρόπο τις 'εποχικές' και 'επίκαιρες' ενότητες του μαθήματος, αλλά και να συμμετέχουν στις εορταστικές εκδηλώσεις. Αυτό σημαίνει ότι ο προορισμός του δάσκαλου δεν περιορίζεται μόνο στη στείρα αναμετάδοση γνώσεων. Θα πρέπει με ενεργητικότητα, διάθεση και σωστό προγραμματισμό να μετουσιώσει τη διαδικασία της μάθησης σε βιωματική εμπειρία για τους μαθητές. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει αγάπη του εκπαιδευτικού για το επάγγελμα του αλλά και για τον ίδιο το μαθητή. Στο πρόγραμμα του 1982 αναφέρεται σχετικά με τις επίκαιρες ενότητες της μελέτης περιβάλλοντος 'καλλιεργούνται αισθήματα και διαθέσεις αλληλεγγύης, συνεργασίας και αγάπης μεταξύ μαθητών και δασκάλων.' Στο μάθημα ζωγραφικής των α και β τάξεων του Δημοτικού γίνεται ειδική μνεία στο ρόλο του εκπαιδευτικού. Θα πρέπει λοιπόν να βοηθήσει τα παιδιά να ικανοποιήσουν τη φυσική τους ανάγκη για αυτοεξέταση, να τα βοηθήσει να εξοικειωθούν με τα μέσα καλλιτεχνικής έκφρασης, να καλλιεργήσει τις αισθήσεις τους και να τα καταστήσει ικανά να κατασκευάζουν απλά αντικείμενα. Στο σχέδιο προβλέπεται από τον εκπαιδευτικό η βαθμιαία ενίσχυση της πειθαρχίας του παιδιού στο χώρο, χωρίς αυστηρές υποδείξεις. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού επομένως εφάπτεται ζητημάτων δεοντολογίας, κάποιων γενικών κανόνων, δηλαδή, τους οποίους πρέπει να αναμεταδώσει στους μαθητές.

Στην ενότητα της γλυπτικής αναφέρεται ότι ο δάσκαλος πρέπει να διασφαλίζει την ασφάλεια των αντικειμένων που χρησιμοποιεί και ότι οι δραστηριότητες που θα επιλέγει δε θα ξεπερνούν τις δυνατότητες των μαθητών, ώστε να μην υπάρχουν αποτυχίες και αποθάρρυνση. Αυτό προϋποθέτει τη διορατικότητα της ψυχοσύνθεσης των παιδιών από το δάσκαλο. Θα πρέπει να είναι γνώστης της ψυχολογίας και να ενισχύει όσο το δυνατόν περισσότερο τη θετική σκέψη των μαθητών. Επίσης, αναφέρεται ότι ο δάσκαλος πρέπει διακριτικά να βοηθά τα παιδιά. Να δείχνει ο ίδιος πρώτος πως γίνονται ορισμένα πράγματα. Ο δάσκαλος πρέπει να είναι θετικό παράδειγμα προς μίμηση. 'Η δουλειά του δασκάλου, στις τάξεις αυτές, δεν θα κριθεί από το πλήθος αλλά από την ποιότητα' αναφέρεται στο πρόγραμμα του 1982 σχετικά με τη μουσική, ωστόσο η παρατήρηση αυτή εγγίζει τη γενικότερη

σημασία που έχει η ποιότητα κάθε μορφής γνώσης που μεταβιβάζει ο εκπαιδευτικός στο παιδί.

Στο αναλυτικό πρόγραμμα του 1990 σχετικά με την αισθητική αγωγή διευκρινίζεται για το ρόλο του εκπαιδευτικού ότι έχει κάθε δικαίωμα ελεύθερης επιλογής δραστηριοτήτων, ανάλογα με τις αντικειμενικές συνθήκες που υπάρχουν σε κάθε σχολείο και το επίπεδο των μαθητών. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει την κριτική ικανότητα του και τη δυνατότητα να αυτοσχεδιάζει, προκειμένου να επιτελέσει αξιόλογο έργο. 'Η πρωτοβουλία προϋποθέτει επίγνωση στόχων, βούληση, αίσθημα διδακτικής ευθύνης, ενημέρωση, κίνητρα, καθοδήγηση και συχνή αξιολόγηση της διδακτικής εργασίας, ώστε αυτή να αναπροσαρμόζεται συνεχώς'(αναλυτικό πρόγραμμα 1999 για τη διδασκαλία της γλώσσας). Συνεπώς ο δάσκαλος θα πρέπει να επιμορφώνεται συνεχώς και να μένει ενήμερος για τις αλλαγές και καινοτομίες του κλάδου του. Σχετικά με το μάθημα της μουσικής αναφέρεται για το δάσκαλο ότι πρέπει να συμμετέχει ενεργητικά, ώστε να δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα που θα ευνοήσει την ελεύθερη έκφραση των παιδιών. Ο δάσκαλος έχει παραινεντικό ρόλο απέναντι στο μαθητή. Τον παροτρύνει και αποτελεί το έναυσμα προκειμένου να εκδηλώσει τις δεξιότητες του.

2.4 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα αναλυτικά προγράμματα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Με το πέρας της φοίτησης του μαθητή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σειρά έχει η δευτεροβάθμια. 'Σκοπός της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχτούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά.'²

Στο αναλυτικό πρόγραμμα του 1980 για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γραμματείας τονίζεται η προσοχή με την όποια ο καθηγητής θα πρέπει να διορθώσει τις εκθέσεις στο σπίτι του. Αυτό συνεπάγεται την ευθύνη του ως προς τη σωστή

---

² <https://oiko.wordpress.com/2008/11/27/%CF%83%CE%BA%CE%BF%CF%80%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B2/>

χρήση των γνώσεων του και γενικότερα ως εκπαιδευτικός. Στη συνέχεια θα πρέπει να αξιολογήσει, παρουσία των μαθητών, τα θετικά στοιχεία των εκθέσεων και τα κοινά λάθη που θα πρέπει να αποφεύγονται, δίνοντας παράλληλα χρήσιμες οδηγίες για την έκθεση ιδεών. Εδώ έγκειται η αυθεντία του καθηγητή.

Εκτενής αναφορά στο ρόλο του καθηγητή γίνεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα των ημερήσιων και εσπερινών Τεχνικών-Επαγγελματικών Σχολών του 1987. Αναφέρεται ότι οι μαθητές θα μελετούν λογοτεχνικά αποσπάσματα, σύμφωνα με τις οδηγίες του καθηγητή και ότι ο ίδιος θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στους μαθητές, χωρίς άκαιρες παρεμβάσεις, να αναπτύξουν τις απόψεις τους σε συνεχή λόγο και να ενθαρρύνεται ο διάλογος. Η επισήμανση αυτή καταδεικνύει ότι ο μαθητής της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ειδικά του Λυκείου, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τον καθηγητή ως ολοκληρωμένη προσωπικότητα που εκφράζει τις απόψεις του και επιχειρηματολογεί πάνω σε αυτές. Ο καθηγητής θα πρέπει να προάγει το γόνιμο και δημιουργικό διάλογο με τους μαθητές. 'Στις εισαγωγές και τις βιογραφίες η διδασκαλία δε θα επεκτείνεται σε πληροφορίες πέρα από εκείνες που περιέχονται στα διδακτικά βιβλία. ' Το αναλυτικό πρόγραμμα της δευτεροβάθμιας φαίνεται ότι είναι αυστηρά οριοθετημένο και ότι ο εκπαιδευτικός πρέπει να το ακολουθεί και να το εφαρμόζει πιστά. 'Στόχος μας είναι η ερμηνεία των κειμένων'. Ο καθηγητής, εκτός από τη μετάδοση γνώσεων είναι επιφορτισμένος με την ιδιότητα της ερμηνείας. Θα πρέπει δηλαδή να καταστήσει κατανοητά τα όσα διδάσκει στους μαθητές. Σημασία για αυτόν θα πρέπει να έχει κυρίως η αφομοίωση από τους μαθητές των γνώσεων που τους παρέχει. Στο πρόγραμμα του ίδιου έτους αναφέρεται ότι ο καθηγητής πρέπει να προγραμματίσει την εργασία του από την αρχή του διδακτικού έτους. Τα αναλυτικά προγράμματα προβλέπουν το συντονισμό των εκπαιδευτικών, ώστε να διδάσκουν με σωστή οργάνωση του χρόνου και της ύλης και να εξασφαλίζουν ποιοτική εκπαίδευση για τους μαθητές.

ΤΟ 1988, το αναλυτικό πρόγραμμα των τμημάτων ειδίκευσης Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων προβλέπει από τους καθηγητές στα πλαίσια των 'εφαρμογών' επισκέψεις σε εξωτερικούς χώρους δουλειάς, ώστε οι μαθητές να οξύνουν το ερευνητικό τους πνεύμα μέσα από την οργάνωση εργασιών, πάντα σε συνεργασία μαζί τους. Ρόλος του εκπαιδευτικού είναι η ενίσχυση κινήτρων βιωματικής μάθησης της γνώσης.

Το 1991 στο πρόγραμμα για τα γενικά και κλασικά λύκεια αναφέρεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως μέρος του συλλόγου των διδασκόντων. Στα πλαίσια των εκπαιδευτικών συλλόγων οι καθηγητές έχουν κάποιες επιμέρους αρμοδιότητες, όπως για παράδειγμα το συντονισμό και τη λειτουργία τμημάτων προαιρετικών μαθημάτων. Στο αναλυτικό πρόγραμμα για το εκπαιδευτικό δράμα στα μουσικά γυμνάσια της ίδιας χρονολογίας αναφέρεται ότι σκοπός του εκπαιδευτικού δεν είναι να διδάξει στους μαθητές μια ορισμένη γνωστική υλη, αλλά να τους οδηγήσει και να οδηγηθεί από αυτούς προς την προσέγγιση του παιδαγωγικού στόχου που συνιστά την ανακάλυψη, έκφραση και εξέλιξη του εαυτού τους. Επομένως, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να καταρτίζει έτσι το πρόγραμά του, ώστε να ανταποκρίνεται στην ηλικία και στην εξελικτική φάση των μαθητών, τη δυναμική τους και την αντιμετώπιση επιμέρους δυσκολιών. Ιδιαίτερα τονίζεται ο εμψυχωτικός ρόλος του εκπαιδευτικού απέναντι στους μαθητές.

Στο αναλυτικό πρόγραμμα για το Ενιαίο Λύκειο του 1997 γίνεται αναφορά στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η αξιολόγηση αφορά όλους τους τύπους και τις μορφές των σχολείων και έγκειται στην διαδικασία αποτίμησης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και του κατά πόσο υλοποιεί τους στόχους και τους σκοπούς της. Κατά την αξιολόγηση εκτιμάται η επάρκεια των Εκπαιδευτικών, η απόδοση των σχολικών μονάδων και η αποτελεσματικότητα του Εκπαιδευτικού Συστήματος. Η αξιολόγηση ασκείται από τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων, τους Προϊσταμένους Διευθύνσεων και Γραφείων, τους Σχολικούς Συμβούλους και το Σώμα Μονίμων Αξιολογητών. Με λίγα λόγια, ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν περιορίζεται μόνο στο να αξιολογεί τους μαθητές, αλλά και στο να αξιολογείται από τους ανώτερους του και από τους ίδιους τους μαθητές. Την ίδια χρονολογία στην τροποποίηση αναλυτικών προγραμμάτων σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης γίνεται λόγος για τις παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας που μπορεί να αξιοποιήσει ο εκπαιδευτικός, οι οποίες ενεργοποιούν τους μαθητές ανάλογα με την ηλικία τους και τους βοηθούν να είναι πιο προσεκτικοί και συγκεντρωμένοι στο μάθημα. Ο εκπαιδευτικός είναι καλό να ελίσσεται κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, ώστε να κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών. Στους διδακτικούς στόχους του προγράμματος αναφέρεται η αλληλεπίδραση που θα πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στον καθηγητή και τον μαθητή.

Το 1999, το πρόγραμμα σπουδών για τα κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο και Λύκειο αναφέρει ότι ο καθηγητής θα πρέπει να καλλιεργεί θετική στάση των νέων προς το μάθημα, κάτι που απαιτεί πρωτοβουλίες και ιδέες για αυτενέργεια. Μέριμνα του διδάσκοντα είναι να αποφεύγεται η μονοτονία και να επιστρατεύεται διάφορους τρόπους διδασκαλίας που θα επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Κύριο μέλημα του διδάσκοντος είναι να καταστήσει κατανοητά τα όσα διδάσκει, αναφέρει το ίδιο πρόγραμμα. Θα πρέπει λοιπόν να επεξηγεί και να ερμηνεύει στους μαθητές τα όσα διδάσκει. Επιπλέον, χρέος του καθηγητή, είναι να στηρίζει τη διδασκαλία του σε συμμετοχικό διάλογο, και κατά περίπτωση στην εργασία σε ομάδες. Κάτι τέτοιο εξασφαλίζει τη ζωντανή και αυτενεργό συμμετοχή του μαθητή στο μάθημα. Γενικά, με αφορμή το αναλυτικό πρόγραμμα για το μάθημα της Λογοτεχνίας, φαίνεται ότι ο καθηγητής έχει το δικαίωμα να καταστρώνει το δικό του μικροπρόγραμμα, όπου αυτό είναι δυνατό, ώστε να διευκολύνει την επικοινωνία και να κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Με βάση όλα τα παραπάνω δεδομένα προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού διέπεται από σταθερές αξίες και καταβολές στο εύρος όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών αποτελούν τον οδηγό προς την επίτευξη θεμελιωδών εκπαιδευτικών στόχων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΟ ΔΕΠΠΣ

3.1 Διαθετικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών

Οι επιδιώξεις και οι γενικές αρχές της εκπαίδευσης αφορούν την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή, την επιτυχή κοινωνική ένταξη του, διαμέσου της συγκρότησης και αποδοχής κοινών αξιών και της ανάπτυξης νοητικών, συναισθηματικών και ψυχοκινητικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων που στοχεύουν στην ανάδειξη του σε υπεύθυνο και ενεργό πολίτη. Με άλλα λόγια, αν ομαδοποιήσουμε τον στόχο των ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ, καταλήγουμε σε τρεις άξονες. Ο πρώτος έχει να κάνει με τη γνώση και τη μεθοδολογία και αφορά τις νοητικές δεξιότητες και τις δεξιότητες χειρισμού μεθόδων προσέγγισης επιμέρους γνωστικών πεδίων. Ο δεύτερος αναφέρεται στην συνεργασία και επικοινωνία και αφορά τις κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και ο τρίτος έχει να κάνει με την επιστήμη και την τέχνη και αφορά την ευαισθητοποίηση, τον προβληματισμό και την κριτική σκέψη για τις εφαρμογές των επιστημών και των τεχνών στην καθημερινή ζωή.

Το ΔΕΠΠΣ είναι το Διαθετικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών όπου στο περιεχόμενό του (μαζί με το περιεχόμενο του ΑΠΣ) γίνεται αναφορά των γενικών σκοπών της σχολικής εκπαίδευσης. Οι βασικές παιδαγωγικές αρχές του ΔΕΠΠΣ βασίζονται στην πρώτη σχολική περίοδο του ατόμου και στην τυπική του ανάπτυξη.

- 1) Η αξία της συγκεκριμένης περιόδου είναι αυτόνομη και ταυτόχρονα θέτει βάσεις για τα μετέπειτα χρόνια. Μέσα από τη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων εντός πλαισίων χρόνου, τόπου, κουλτούρας, τάξης κλπ) δομείται κοινωνικο-πολιτιστικά από και για τα παιδιά.
- 2) Το κάθε παιδί θα πρέπει να συμμετέχει σε ένα δημοκρατικό διάλογο για τις αποφάσεις που το αφορούν.
- 3) Τα παιδιά μαθαίνουν μέσα από τη διερεύνηση, το παιχνίδι και τη συζήτηση
- 4) Η μάθηση θα πρέπει να στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού.

- 5) Η αντίληψη που πρέπει να επικρατεί είναι πως το κάθε παιδί έχει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί και να μάθει και γι αυτό η διαδικασία μάθησης θα πρέπει να ξεκινά από το τί μπορούν να κάνουν.
- 6) Η σχέση του γονιού με το σχολείο πρέπει να είναι άρρηκτη καθώς είναι ζωτικής σημασίας. Οι σχέσεις ενηλίκων και παιδιών αποτελούν ορόσημο για την ανάπτυξη τους.
- 7) Η διαδικασία μάθησης και ανάπτυξης και το πλαίσιο και ο τρόπος οργάνωσης είναι το παιχνίδι. Είναι μια κοινωνική πρακτική που έχει νόημα για το παιδί και αποτελεί τρόπο εκδήλωσης και ενδυνάμωσης των συναισθημάτων, των αναγκών, των κινήτρων, των γνώσεων και των δεξιοτήτων του.

3.2 Ρόλος Νηπιαγωγού στο ΔΕΠΠΣ

Το νηπιαγωγείο ως φορέας κοινωνικοποίησης και ανάπτυξης των νηπίων αξιοποιεί τις βασικές αρχές του Διανεμητικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών, προκειμένου να επιτυγχάνεται πολύπλευρη και ουσιαστική εκπαίδευση για τα μικρά παιδιά. Το ρόλο της εκπαίδευσης σε αυτήν την εκπαιδευτική βαθμίδα αναλαμβάνει ο,η νηπιαγωγός.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού, σύμφωνα με το Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο έγκειται στο να δημιουργεί ένα ευχάριστο, ασφαλές και φιλικό περιβάλλον, πλούσιο σε εκπαιδευτικά ερεθίσματα για το μαθητή. Κατά την εκπαίδευση των νηπίων θα πρέπει να εμφορείται από πνεύμα συνεργασίας, ενθάρρυνσης, εμπιστοσύνης, αποδοχής, αγάπης και εμπειρισμού της εργασίας και των ρόλων'. Σκοπός του είναι να ενθαρρύνει τα νήπια στο να συζητούν, να ανταλλάσσουν απόψεις, να παρουσιάζουν ιδέες και να χρησιμοποιεί το παιχνίδι δημιουργικά, προκειμένου να αποτελέσει πηγή γνώσης. Θα πρέπει να παροτρύνει τη συμμετοχή του κάθε παιδιού στις καθημερινές δραστηριότητες, σεβόμενος την ατομικότητα και τις ικανότητες του. Ο εκπαιδευτικός επιδιώκει τη διεύρυνση και τον εμπλουτισμό των εμπειριών των νηπίων. Γενικά, ο ρόλος που επιτελεί είναι καθοριστικός για τη διάπλαση της προσωπικότητας και της μαθησιακής ικανότητας των παιδιών.

Ο προορισμός του εκάστοτε νηπιαγωγού καταδεικνύεται στα πλαίσια του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών στο Νηπιαγωγείο. Το ΔΕΠΠΣ για το νηπιαγωγείο αφορά στα μαθήματα της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Δημιουργίας και Έκφρασης(Εικαστικά, Δραματική Τέχνη, Μουσική, Φυσική Αγωγή) και Πληροφορικής. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να εκμεταλλευτεί τα προγράμματα αυτά ως μέσο διδασκαλίας και αξιοποίησης δραστηριοτήτων, σύμφωνα πάντα με τις επιθυμίες και τις ικανότητες των ίδιων των παιδιών.

Συγκεκριμένα στο μάθημα της γλώσσας ο νηπιαγωγός προβλέπεται να αναπτύξει επικοινωνιακές σχέσεις υποστηρικτικού χαρακτήρα με τα νήπια. Τα παιδιά μαθαίνουν κάνοντας αναπόφευκτα λάθη κατά τη διαδικασία, με αυτόν τον τρόπο όμως κατακτούν τη γνώση. Τα λάθη αυτά αποτελούν το έναυσμα που θα πρέπει να κινητοποιήσει το νηπιαγωγό να συντελέσει στο ξεπέρασμά τους. Στο νηπιαγωγείο το παιδί αποκτά τις βάσεις για την ομαλή χρήση του γραπτού λόγου.

Το πρόγραμμα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων για τα μαθηματικά προβλέπει για το νηπιαγωγό να υποβοηθήσει τα παιδιά να επεκτείνουν τις πρώτες μαθηματικές γνώσεις τους μέσα από βιωματικές καταστάσεις, όπου επεξεργάζονται δεδομένα, συγκρίνουν σχέσεις και διαδικασίες μέσα από τη δοκιμή και τον έλεγχο. Οι εκπαιδευτικοί προσχολικής αγωγής θα πρέπει επίσης, να αξιοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία στη διδασκαλία τους.

Στα πλαίσια του μαθήματος μελέτης περιβάλλοντος ο εκπαιδευτικός καλείται να διαμορφώσει ένα εμπλουτισμένο μαθησιακά περιβάλλον διαρκούς αλληλεπίδρασης μέσα στην τάξη, η και έξω από αυτήν, προετοιμάζοντας ομαδικές και ατομικές δραστηριότητες. Η μελέτη περιβάλλοντος προσεγγίζει διαθεματικά βασικές έννοιες από τον χώρο των Φυσικών Επιστημών, της Γεωγραφίας, της Ιστορίας, των θρησκευτικών, έννοιες της Κοινωνικής και Πολίτικης Αγωγής και στοιχειά Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Κυκλοφοριακής Αγωγής. Οι δραστηριότητες που καλείται να αναλάβει ο εκπαιδευτικός αφορούν το Ανθρωπογενές και το Φυσικό Περιβάλλον Αλληλεπίδρασης. Στο Ανθρωπογενές Περιβάλλον ο εκπαιδευτικός πρέπει κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του να συνυπολογίσει την πολυπλοκότητα του κοινωνικού πλαισίου μέσα στο οποίο ζει το παιδί και να αξιοποιήσει τις εμπειρίες και τις πολιτισμικές καταβολές του. Να σταθεί

αρωγός ώστε το παιδί να αναπτύξει την αυτοεκτίμηση του και την ικανότητα να συνεργάζεται με τα άλλα παιδιά και να τα σέβεται. Παράλληλα, πρέπει να δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να εξερευνούν το ανθρωπογενές περιβάλλον, αλλά και το Φυσικό, προσφέροντας τους τα κατάλληλα ερεθίσματα.

Ο ρόλος που διαδραματίζει ο εκπαιδευτικός είναι σημαντικός και στα πλαίσια του μαθήματος της Δημιουργίας και Έκφρασης. Το πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης δραστηριοτήτων για αυτήν την ενότητα προβλέπει την ενασχόληση με τα Εικαστικά, το Θέατρο, τη Φυσική Αγωγή και τη Μουσική. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να γνωρίζει και να κατανοεί κάθε πρόγραμμα ξεχωριστά, ώστε να συντελέσει στην ανάπτυξη των μικρών παιδιών μέσα σε ένα ασφαλές περιβάλλον, που έχει τον κατάλληλο εξοπλισμό και λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες και τις δυνατότητες της ηλικίας του.

Τέλος ο εκπαιδευτικός πρέπει να ενθαρρύνει το παιδί να προσεγγίζει βασικές έννοιες που αφορούν τον υπολογιστή και να καταλάβει ότι αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για τον άνθρωπο.

Στην Προσχολική ηλικία εντάσσεται και το πρόγραμμα της ευέλικτης Ζώνης. Η ευέλικτη ζώνη λειτουργεί συμπληρωματικά με το Δ.Ε.Π.Π.Σ και συμβάλλει στην ανανέωση και τον εμπλουτισμό της διδακτικής πράξης με σύγχρονα και αποτελεσματικά παιδαγωγικά βήματα. Η ευέλικτη ζώνη στο νηπιαγωγείο έχει απώτερο σκοπό να καταστήσει ικανά τα νήπια να προσαρμοστούν στην κοινωνία των πληροφοριών και της γνώσης. Ο εκπαιδευτικός καλείται να εισάγει τα σχέδια εργασίας στο νηπιαγωγείο. Τα σχέδια εργασίας εμπλέκουν τους μαθητές σε μια σχεδιασμένη δράση που αφορά γεγονότα του άμεσου περιβάλλοντος. Έχουν συγκεκριμένο σκοπό και διερευνητικό χαρακτήρα, ώστε μέσα από την έρευνα ο μαθητής να αναπτύξει νοητικές και κοινωνικές δεξιότητες.

Μια ακόμα διαθεματική δραστηριότητα που εντάσσεται στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου είναι η Αγωγή Υγείας. Ο εκπαιδευτικός, κατά τη δραστηριότητα αυτή, καλείται να προάγει την ψυχοσωματική υγεία και την κοινωνική ευεξία των μαθητών. Στα πλαίσια του νηπιαγωγείου ο εκπαιδευτικός συμβάλλει ώστε τα νήπια να αποκτήσουν αυτοεκτίμηση, να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές τους σχέσεις και να μάθουν να ακλουθούν βασικούς κανόνες. Επίσης, είναι σημαντικό να διοχετεύσει

στους μαθητές αξίες που αφορούν ζητήματα υγείας και να τα μάθει να εφαρμόζουν τις σχετικές αρχές.

Η Ολυμπιακή Παιδεία συνιστά ακόμη μια διαθεματική δραστηριότητα που αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός στο νηπιαγωγείο. Έργο του είναι να προωθήσει τις αξίες του Αθλητισμού, όπως είναι το τίμιο και δίκαιο παιχνίδι και να μιλήσει γενικά για τις Ολυμπιάδες.

3.3 Ρόλος του Δασκάλου στο ΔΕΠΠΣ

Τα διαθετικά προγράμματα εντάσσονται εξίσου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, όπου ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να συμπεριλάβει στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ο δάσκαλος αναλαμβάνει την ευθύνη της ευέλικτης ζώνης για παιδαγωγικούς και λειτουργικούς σκοπούς. Συγκεκριμένα, προγραμματίζει σε συνεργασία με το σύλλογο διδασκόντων τις δραστηριότητες της Ευέλικτης Ζώνης και τις υποβάλλει για έγκριση στον αρμόδιο σχολικό σύμβουλο. Στα πλαίσια του προγράμματος εντάσσονται και τα σχολεία Ειδικής Αγωγής. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει στο τέλος κάθε τριμήνου, μέσω ανατροφοδοτικής ανασκόπησης, να επαναπροσδιορίζουν τις αρχές, τα περιεχόμενα, τους ρόλους και τους σκοπούς που τέθηκαν στον αρχικό προγραμματισμό. Στη ζώνη αυτή ο εκπαιδευτικός θα ορίζει την εκπόνηση συλλογικών, συνθετικών εργασιών και διαθετικών δραστηριοτήτων στους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί βασίζονται πάνω σε οδηγίες με κεντρικό θέμα τα σχέδια εργασίας, έχουν όμως την ευχέρεια να χρησιμοποιήσουν και άλλο κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, σύμφωνα με την κρίση τους. Δεδομένου ότι στην ευέλικτη ζώνη οι μαθητές δε βαθμολογούνται, ο δάσκαλος έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζει τη διδασκαλία στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της τάξης του.

Η αγωγή Υγείας εφαρμόζεται επίσης στα δημοτικά. Ο εκπαιδευτικός καλείται να εμψυχήσει στα παιδιά αξίες που αφορούν ζητήματα υγείας, να ενισχύσει την αυτοεκτίμηση τους και να τα βοηθήσει να κοινωνικοποιηθούν. Επίσης πρέπει να εξηγήσει στα παιδιά τη διαφορετικότητα αλλά και την ομοιότητά τους με τους άλλους. Να τα συμφιλιώσει με τις αλλαγές που συμβαίνουν στο σώμα τους και να αποτελέσει αφορμή ώστε να αναγνωρίσουν τις δυνατότητες αλλά και τα όρια τους. Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός πρέπει να εξηγήσει στα παιδιά το θεσμό της οικογένειας, επισημαίνοντας τους διαφορετικούς ρόλους κάθε μέλους της και να αναδείξει τη

σημασία της φιλίας. Καλείται να μιλήσει για το πως τα παιδιά αξιοποιούν το περιβάλλον τους και να αναφέρει κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού διαφαίνεται επίσης στα πλαίσια της Ολυμπιακής Παιδείας. Στόχος του είναι να προάγει την αξία του αθλητισμού και να εμφυσήσει κοινωνικές και σωματικές-κινητικές δεξιότητες στα παιδιά, σε συνδυασμό με την παροχή γνώσεων για την Ολυμπιακή Παράδοση. Το πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας εφαρμόζεται και σε σχολεία ειδικής Αγωγής.

Στο Δημοτικό Σχολείο εντάσσεται ένα ακόμη διαθετικό πρόγραμμα. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ο δάσκαλος μέσα από το πρόγραμμα αυτό πρέπει να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό. Τα μεθοδολογικά εργαλεία του εκπαιδευτικού είναι το σχέδιο εργασίας και η επίλυση προβλήματος. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει αξιολόγηση των μαθητών, η οποία προκύπτει από το κατά πόσο εφαρμόστηκαν οι ορχικοί στόχοι της εργασίας. Για την υλοποίησή του, ο δάσκαλος βασίζεται στη χρήση ειδικού βοηθήματος και σε σχετικό υλικό του ΥΠΕΠΘ.

3.4 Ρόλος του Καθηγητή στο ΔΕΠΠΣ

Τα διαθεματικά προγράμματα του Γυμνασίου είναι ίδια με τα αντίστοιχα του δημοτικού, προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα γνωρίσματα και χαρακτηριστικά της ηλικίας των μαθητών.

Η ευέλικτη Ζώνη στο Γυμνάσιο αποσκοπεί στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης μέσα από τη μεθοδολογία των σχεδίων εργασίας (projects) που ενεργοποιούν το ενδιαφέρον των μαθητών και οξύνουν την κριτική σκέψη τους. Ο ρόλος του καθηγητή στις εργασίες αυτές είναι παιδαγωγικό- καθοδηγητικός, με απώτερο σκοπό να προάγει τη συλλογική προσπάθεια. Στην Ευέλικτη Ζώνη του Γυμνασίου πραγματοποιούνται διαθεματικές δραστηριότητες εντός η εκτός σχολείου και για τη διεξαγωγή τους απαιτείται η συνεργασία ανάμεσα στους καθηγητές των μαθημάτων που αφορούν κάθε δραστηριότητα. Οι καθηγητές πρέπει να διαπνέονται από τα

κατάλληλα γνωρίσματα συναδελφικότητας και να είναι υπεύθυνοι για τη σωστή λειτουργία και καθοδήγηση των προγραμμάτων αυτών.

Η Αγωγή Υγείας προβλέπει από τον καθηγητή να εξηγήσει στο μαθητή το πως διαμορφώνεται η ατομική του ταυτότητα και πως επηρεάζει τη σχέση του με τους άλλους. Να αναδειξεί τρόπους επικοινωνίας στους μαθητές και να καταστήσει σαφές ότι το ευρύτερο περιβάλλον του επηρεάζει τις συμπεριφορές του.

Μέσω του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στο Γυμνάσιο καλείται να μιλήσει για τον αθλητισμό του χθες και του σήμερα, για τους αρχαίους και συγχρόνους Ολυμπιακούς Αγώνες και γενικά για την πορεία των Ολυμπιακών Αγώνων ως θεσμό. Σε σχολικές μονάδες ειδικής Αγωγής ο καθηγητής πρέπει να προσαρμόσει κατάλληλα το πρόγραμμα του , ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες.

Η περιβαλλοντική Εκπαίδευση συνιστά κοινό πεδίο, με κοινούς εκπαιδευτικούς στόχους, τόσο για την πρωτοβάθμια, όσο και για τη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο προβληματισμός που στάθηκε αφορμή για την πραγματοποίηση αυτής της εργασίας, και κατ' επέκταση της έρευνας, είναι το πώς θα έπρεπε να είναι ο εκπαιδευτικός και πως είναι στην πραγματικότητα. Το ερευνητικό μας ερώτημα αφορά το πως βλέπουν οι φοιτητές τον ιδανικό εκπαιδευτικό. Για να δοθεί απάντηση, ζητήθηκε από 100 φοιτητές παιδαγωγικής σχολής να καταγράψουν τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών που τους στιγματίσαν, θετικά και αρνητικά, κατά τη διάρκεια των μαθητικών τους χρόνων, από οποιαδήποτε σχολική βαθμίδα. Η μεθοδολογία έγινε με βάση το προφίλ του εκπαιδευτικού και με τη μορφή ερωτηματολογίου. Τέθηκε μία και μόνο ερώτηση η οποία απαντήθηκε σε συλλογικό πίνακα: «Ποιος ήταν ο καλύτερος και ο χειρότερος εκπαιδευτικός που συναντήσατε κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών σας χρόνων».

Ενδεικτικοί χαρακτηρισμοί:	
ΘΕΤΙΚΑ	ΑΡΝΗΤΙΚΑ
Ευγενικός	Αδιάφορος
Οικείος	Οξύθυμος
Συμβουλευτικός	Προσβλητικός
Μεταδοτικός	Δεν έχει μεταδοτικότητα
Πρόσχαρος	Απροετοίμαστος
Έμπιστος	Κάνει συγκρίσεις
Οργανωμένος	Βαρετός
Υπομονετικός	Βρόμικος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Το έργο του εκπαιδευτικού κρίνεται από τα αποτελέσματα της διδασκαλίας που προσφέρει. Με τον ορό διδασκαλία νοούνται οι μεθοδευμένες διαδικασίες, τις οποίες αναπτύσσει ο δάσκαλος σε πλαίσιο διαπροσωπικής επικοινωνίας με τους μαθητές, προκειμένου να τους βοηθήσει να οικειοποιηθούν με αυτενεργό τρόπο τις σχολικές γνώσεις και να αναπτύξουν δεξιότητες, αξίες, και στάσεις που κρίνονται από το αναλυτικό πρόγραμμα αναγκαίες για την ολόπλευρη ανάπτυξη τους (Ματσαγγαράς, 2009,6). Τοποθετεί δηλαδή στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας τον εκπαιδευτικό και τη σημασία του ρόλου του. Σύμφωνα με τον Skinner διδασκαλία είναι η διευθέτηση ανατροφοδοτήσεων κάτω από τις οποίες ο μαθητής μαθαίνει. Ο Skinner εστιάζει στο ρόλο του μαθητή ως δεκτή γνώσεων. Ο Smith ορίζει τη διδασκαλία ως τη μεταβίβαση γνώσεων από το ένα άτομο στο άλλο στα πλαίσια του σχολείου. Η θεώρηση του Smith για τη διδασκαλία είναι πιο γενική. Για τον Shavelson είναι η διαδικασία λήψης ορθολογιστικών αποφάσεων εκ μέρους των εκπαιδευτικών με στόχο τη μεγιστοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ο εκπαιδευτικός αποτελεί το κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας και για τον Shavelson. Τονίζεται μάλιστα η αποφασιστικότητα από την οποία θα πρέπει να διακατέχεται.

Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός οφείλει να πληρεί χρέη μεσάζοντα ανάμεσα στη γνώση και το μαθητή, με τον οποίο θα πρέπει να συνεργάζεται ως σύμβουλος και διακριτικός οδηγός. Ο ιδανικός εκπαιδευτικός πρέπει πάνω από όλα να αγαπήσει τη δουλειά του και τα παιδιά. Θα πρέπει να σέβεται το κάθε παιδί ξεχωριστά και να το ενθαρρύνει με οδηγό την επιτυχία. Χρέος του είναι να βοηθά τους μαθητές και να δημιουργεί σχέσεις εμπιστοσύνης μαζί τους. Ο εκάστοτε εκπαιδευτικός καλείται να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες για τους μαθητές του και να ενδιαφέρεται για την πρόοδο όλων, χωρίς να διάκειται ευνοϊκά απέναντι στα παιδιά που αποδίδουν καλύτερα. Θα πρέπει να δημιουργεί ένα ευχάριστο κλίμα μέσα στην αίθουσα και να διατηρεί πάντα την ψυχραιμία του. Ο ρόλος του ενδείκνυται ως διαχειριστή της πειθαρχίας, ερευνητή, αξιολογητή, συζητητή για θέματα ψυχολογικού, κοινωνικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Είναι σημαντικό για κάθε εκπαιδευτικό να εργάζεται και

να ενδιαφέρεται για την εξέλιξή του, να προσαρμόζεται στις καινούριες περιστάσεις και να υιοθετεί καινούργιες ιδέες και τεχνικές του κλάδου του.

Από την ερευνά μας προκύπτει ότι υπάρχει ταύτιση ανάμεσα στο θεωρητικό πλαίσιο των γνωρισμάτων ενός καλού εκπαιδευτικού και στις απαντήσεις που έδωσαν οι φοιτητές για τον ιδανικό εκπαιδευτικό. Οι επικρατέστεροι θετικοί χαρακτηρισμοί που αποδόθηκαν στους εκπαιδευτικούς ήταν: ευγενικός, οικείος, συμβουλευτικός, μεταδοτικός, πρόσχαρος, έμπιστος, οργανωμένος, υπομονετικός, με χιούμορ, ενώ κάποιες απαντήσεις αφορούσαν και την εξωτερική εμφάνισή τους (ευπρεπής, καλοστεκούμενος).

Όπως αναφέρθηκε στην αρχή, οι φοιτητές ανέφεραν, εκτός από τα θετικά και τα αρνητικά γνωρίσματα εκπαιδευτικών που τους στιγματίσαν από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Πιο συγκεκριμένα, ύστερα από ποσοτική ανάλυση της έρευνας προκύπτει ότι το 43% των ερωτηθέντων απάντησε για εκπαιδευτικό Δημοτικού. 24 απαντήσεις ήταν θετικές και 18 αρνητικές. Το 24% για εκπαιδευτικούς Λυκείου. 10 ήταν οι θετικές απαντήσεις και 14 οι αρνητικές. Το 17% απάντησε για εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής. 14 φοιτητές ανέφεραν θετικά χαρακτηριστικά και 3 αρνητικά. Σειρά είχε το Γυμνάσιο με ποσοστό 11%. Από αυτό το ποσοστό 1 ήταν η θετική απάντηση και 10 οι αρνητικές. Τέλος, τα ΑΕΙ και ΤΕΙ συγκέντρωσαν το 6% των απαντησεων. 1 ήταν θετική απάντηση και 5 αρνητικές.

Τα παραπάνω ποσοστά δηλώνουν σε πρώτη ανάλυση ότι οι εκπαιδευτικοί του δημοτικού στιγματίσαν τη μεγαλύτερη μερίδα των φοιτητών. Κάτι τέτοιο δεν είναι τυχαίο, αφού κατά τη διάρκεια φοίτησης στο δημοτικό η προσωπικότητα του μαθητή ακόμα πλάθεται, άρα ο παιδαγωγός διαδραματίζει σπουδαία σημασία στη διαδικασία αυτή. Εξίσου σημαντικό ήταν και το ποσοστό των απαντήσεων που αφορούσε καθηγητές Λυκείου. Το λύκειο σηματοδοτεί την απαρχή μιας προσπάθειας για είσοδο των μαθητών στα ανώτερα Τεχνολογικά και ανώτατα εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας. Στον ψυχολογικό τομέα στόχος των εκπαιδευτικών του Λυκείου είναι να τονώσουν ψυχικά και συναισθηματικά τους μαθητές ώστε να ανταπεξέλθουν στη διαδικασία των εξετάσεων.³ Προφανώς έτσι δικαιολογείται το μεγάλο ποσοστό

---

³ <https://www.ionios.gr/%CF%83%CE%BA%CE%BF%CF%80%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%84%CF%8C%CF%87%CE%BF%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82->

απαντήσεων για καθηγητές Λυκείου που στιγματίσαν θετικά η αρνητικά τους μαθητές. Χαμηλότερα ποσοστά απαντήσεων είχαν οι υπόλοιπες εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Έχει ιδιαίτερη σημασία η ερμηνεία των θετικών χαρακτηριστικών που αποδίδουν οι φοιτητές στον ιδανικό εκπαιδευτικό. Είναι λοιπόν, ευγενικός και οικείος. Είναι σημαντικό για τους μαθητές ο εκπαιδευτικός, πέρα από ρο ρόλο του ως αυθεντία, να είναι προσιτός απέναντι τους και να διέπεται από τις αρχές του ήθους και της ευγένειας. Η παρατήρηση αυτή ενισχύεται από την αναφορά αρνητικών γνωρισάντων των εκπαιδευτικών, τα όποια αντιπαρέρχονται τις αρχές αυτές. Ενδεικτικά κάποιοι φοιτητές ανέφεραν χαρακτηρισμούς όπως προσβλητικός, οξύθυμος, άδικος, θρασύς, μνησικάκος. Φαίνεται ότι οι εκδηλώσεις αυτές από την πλευρά των εκπαιδευτικών προκαταλαμβάνουν αρνητικά τους μαθητές. Ένα ακόμη γνώρισμα ενός καλού εκπαιδευτικού που ανέφεραν οι φοιτητές είναι ‘συμβουλευτικός’. Ο δάσκαλος πέρα από γνώση διαθέτει και πείρα την οποία συμμερίζονται οι μαθητές, όταν νιώθουν ότι οι συμβουλές του εκπαιδευτικού είναι αποτέλεσμα ειλικρινών κινήτρων που στόχο έχουν να τους ωφελήσουν. Κάποιοι φοιτητές μάλιστα ανέφεραν ότι ο εκπαιδευτικός που τους στιγματίσε θετικά ήταν συμπονετικός, έμπιστος, προστατευτικός, συμβουλευτικός, εμπυχωτικός. Στα αντίθετα χαρακτηριστικά που απώθησαν τους μαθητές από τον εκπαιδευτικό αναφέρθηκαν περιστατικά όπως, αδιάφορος και κατακριτέος απέναντι τους.

Πολλοί φοιτητές ανέφεραν στα θετικά ότι ο εκπαιδευτικός ήταν μεταδοτικός. Η μεταδοτικότητα του εκπαιδευτικού διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο κριτήριο αξιολόγησης του από τον μαθητή, καθώς αποτελεί την κινητήριο δύναμη ώστε ο μαθητής να αφομοιώσει τη γνώση που του παρέχεται κάθε φορά. Η αντίθετη εκδοχή ενός εκπαιδευτικού που δεν εξηγούσε καθόλου το μάθημα έκανε αρνητική εντύπωση στους μαθητές.

Σημαντικό κριτήριο για την αξιολόγηση των φοιτητών αποτέλεσε η εμφάνιση και η διάθεση του εκπαιδευτικού. Υπερτονίστηκαν θετικά χαρακτηριστικά όπως καλοστεκούμενος, όμορφα ντυμένος, πρόσχαρος, χαμογελαστός, ενώ στα αρνητικά αναφέρθηκε η ατημέλητη εμφάνιση και χαρακτηρισμοί όπως κατσούφης, αγέλαστος

και αντικοινωνικός. Η εξωτερική εμφάνιση και η διάθεση των εκπαιδευτικών αποδεικνύεται ότι προκαταλαμβάνει τους μαθητές.

Για τους φοιτητές σημαντικό παράγοντα αξιολόγησης διαδραμάτισε το κατά πόσο ήταν καλά προετοιμασμένος ο εκπαιδευτικός. Η καλή προετοιμασία του εκπαιδευτικού αποτελεί την προϋπόθεση ώστε να ευοδωθεί ο εκπαιδευτικός του σκοπός. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να είναι αμελής, κάτι το οποίο αναφέρθηκε στα αρνητικά. Χαρακτηριστικά αναφέρθηκε για καλά προετοιμασμένους εκπαιδευτικούς ότι είχαν πλήθος γνώσεων, ήταν ενημερωμένοι πάνω στο αντικείμενο τους και απόλυτα οργανωμένοι. Τέλος στα θετικά χαρακτηριστικά ενός εκπαιδευτικού αναφέρθηκε η υπομονή του, ενώ εκδηλώσεις έξαρσης θύμου έκαναν αρνητική εντύπωση στους μαθητές.

Συμφώνα με τα παραπάνω δεδομένα ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πολύ σημαντικός για το κριτήριο του μαθητή. Ο ιδανικός εκπαιδευτικός, με βάση τις παρατηρήσεις των φοιτητών πρέπει να συνδυάζει θετικά γνωρίσματα που αφορούν την τεχνοτροπία της δουλειάς του, αλλά τον ίδιο ως προσωπικότητα. Η τεχνοτροπία της δουλειάς του αφορά το κατά πόσο οργανωμένος είναι και την μεταδοτικότητα του. Η προσωπικότητά του αφορά εξωτερικά και εσωτερικά χαρακτηριστικά. Την φροντισμένη εμφάνισή του και την ποιότητά του ως άνθρωπος. Είναι πολύ σημαντικό να αγαπήσει τα παιδιά και την ίδια τη δουλειά του, ώστε να ταυτιστούν μαζί του και να αποτελέσει θετικό πρότυπο για αυτά. Αυτή η παρατήρηση αποτελεί κίνητρο περαιτέρω έρευνας για το κατά πόσο ένας καλός εκπαιδευτικός, ή αντίθετα ένας κακός μπορεί να επηρεάσει και να προδιαγράψει την μετέπειτα πορεία του μαθητή στη ζωή του.

BIBΛIOΓPAΦIA

- Γερογιάννης, Κων., Μπούρας, Αντ. (2007). Αναλυτικά Προγράμματα – Σχολικά Εγχειρίδια. Σχεδιασμός Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών – Νέες Τάξεις. «*Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής*». 17 – 20 Μαΐου 2007, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Γεωργουλοπούλου Ελένη, Προς έναν επανακαθορισμό της παιδαγωγικής σχέσης: ο διαδραστικός ρόλος του εκπαιδευτικού
- Διαμαντοπούλου, Κ.Α. (έτος δημοσίευσης). *Τι είναι εκπαίδευση*.
- Κιτσαράς, Δ. Γ. (2001). *Προσχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα: ΑΘΗΝΑ
- Κωσταντίνου, Χ. (1998), *Σχολική πραγματικότητα και κοινωνικοποίηση του μαθητή*, Αθήνα: GUTENBURG
- Λοΐζου, Ε., Παπαδημητρίου – Καχριμάνη, Χρ., Σάββα, Α., Φιλίππου, Στ., Κιουμουρτζόγλου, Ε., Νεοκλέους, Ρ. et al (2011). Αναλυτικό Πρόγραμμα για την Αγωγή και Εκπαίδευση Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας (3-6 χρονών)
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2012). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, (Δ' έκδοση). Αθήνα: ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ
- Νόβα - Καλτσούνη, Χ. (2010). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα. Gutenberg
- Ντούσκας, Θ.Ν. (2007). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο. *Επιστημονικό Βήμα*. Τόμος 6, Μάρτιος 2007
- Πανάρετος, Ι., Βασιλοπούλου, Μ., Καφετζόπουλος, Γρ., Καραγιαννόπουλος, Ε., Κασσωτάκης, Μ., Κολυβά, Μ. et al. (1995). *Επισκόπηση του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος*. Αθήνα
- Παρασκευόπουλος, Θ. (2013). Στοιχεία αποτελεσματικού εκπαιδευτικού. 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Π.Ε.Σ.Σ «*Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις*». 23 – 24 Νοεμβρίου, Κόρινθος
- Πυργιωτάκης, Ι. (2010), *Εισαγωγή στην παιδαγωγική επιστήμη*, Αθήνα: Ελληνική γραμματεία.
- Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

- Χαράλαμπος Ι, Κωνσταντίνου. (2014). Ο εκπαιδευτικός, το παιδαγωγικό κλίμα της τάξης και η διαχείριση της συμπεριφοράς του μαθητή. *9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα»*. 28 – 30 Νοεμβρίου 2014, Παιδαγωγική Σχολή Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας